

Beata Brynczak, radca prawny, dyrektor Departamentu Prawa Ochrony Środowiska,
Kancelaria Prawna „Świeca i Wspólnicy” Sp. k.

Jakie zmiany czekają energetykę i przemysł po wejściu w życie nowej regulacji EU ETS?

Nowa ustawa o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych została podpisana przez prezydenta w połowie lipca br., a obecnie oczekuje na publikację. Termin jej wejścia w życie przewidziano po upływie 14 dni od daty ogłoszenia, co oznacza, że regulacja może zacząć obowiązywać we wrześniu br. Nowy akt prawny w całości zastąpi dotychczasowe przepisy zawarte w ustawie z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych¹.

Celem nowej regulacji jest przede wszystkim transpozycja do prawa krajowego aktów prawa Unii Europejskiej, które zreformowały system handlu emisjami - kluczowa jest tutaj dyrektywa 2009/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2009 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE w celu usprawnienia i rozszerzenia wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych². Termin transpozycji całej dyrektywy minął 31 grudnia 2012 r., jednak część jej przepisów, z wcześniejszym terminem transpo-

zycji, została już wdrożona do prawa krajowego na mocy dotychczasowych przepisów o systemie handlu. Taki stan prawny umożliwił także realizację części obowiązków mimo niepełnej transpozycji. Z tych jednak względów, nowa ustawa zawiera przepisy przejściowe, które regulują status instytucji funkcjonujących w dotychczasowym stanie prawnym.

Należy mieć na uwadze, że zmiany wprowadzone dyrektywą 2009/29/WE, a w konsekwencji także nową ustawą, mają charakter fundamentalny, bowiem dotyczą zasad funkcjonowania syste-

mu handlu uprawnieniami do emisji. Zmiany wprowadzone w nowej ustawie dotyczą obowiązków wszystkich przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność objętą ustawą, tj. branżę energetyczną i wskazane w ustawie branże przemysłowe.

Omówione w artykule zmiany zostały wybrane jako istotne w świetle narzuconych w nowej regulacji terminów realizacji poszczególnych obowiązków, należy jednak zastrzec - są to tylko nieliczne z reform wprowadzonych na mocy nowych przepisów.

1) Dz. U. Nr 122, poz. 695, z późn. zm.

2) Dz.Urz. UE L 140 z 5.6.2009, str. 63.

■ Przydział uprawnień do emisji gazów cieplarnianych

Warto na wstępie przypomnieć, że podstawową zmianą wynikającą z przywołanej wyżej dyrektywy 2009/29/WE jest zmiana dotycząca przydziału uprawnień do emisji - począwszy od 2013 r. zasadą jest zakup uprawnień do emisji na aukcji, natomiast bezpłatny przydział stanowi wyjątek od reguły i jest przewidziany w ściśle określonych przypadkach. Dotyczą one instalacji innych niż produkujących energię elektryczną, w wąskim zakresie instalacji elektroenergetycznych oraz instalacji nowych.

W przypadku pierwszej grupy, warto zauważyć, że prowadzący instalacje, ubiegający się o przydział uprawnień do emisji na okres rozliczeniowy 2013-2020 składali wnioski o przydział jeszcze przed wejściem w życie nowych przepisów, a czynności podjęte przez prowadzących instalacje przed wejściem w życie nowej ustawy zostały uregulowane w przepisach przejściowych. Po wejściu w życie nowej ustawy głównym obowiązkiem prowadzących instalacje, którzy otrzymali uprawnienia do emisji będzie nadal sprawozdawczość, o czym mowa poniżej w części dotyczącej korekty przydziałów.

W odniesieniu do drugiej grupy, należy podkreślić, że przydział uprawnień do emisji dla instalacji wytwarzających energię elektryczną ma charakter warunkowy - podmiot, którego inwestycja została ujęta w Krajowym Planie Inwestycyjnym, otrzyma uprawnienia do emisji, pod warunkiem zrealizowania zadania inwestycyjnego. Wydanie uprawnień do emisji będzie następować na podstawie zweryfikowanego sprawozdania rzeczowo-finansowego, które podmioty będą przedkładały Krajowemu ośrodkowi bilansowania i zarządzania (KOBIZE) do 30 września każdego roku. Realizowane zadania inwestycyjne powinny być zgodne ze wskaźnikami zgodności, czyli parametrami, określonymi w Komunikacie

Komisji 2011/C 99/03 (Wytyczne w zakresie nieobowiązkowego stosowania art. 10c dyrektywy 2003/87/WE), gwarantującymi, że inwestycje odpowiadają zasadom określonym w tych Wytycznych. Wskaźniki zgodności zostały także określone w załączniku do nowej ustawy. Wskaźniki będą zatwier-

”

Jednym z nowych obowiązków, który wprowadza ustawa jest obowiązek uzyskania nowego zezwolenia na emisję gazów cieplarnianych. Obowiązek ten dotyczy wszystkich prowadzących instalacje, które objęte są systemem handlu

dzane w drodze decyzji przez Ministra Środowiska dla każdego zadania inwestycyjnego na podstawie wniosku składanego przez podmiot realizujący zadanie. Należy mieć na uwadze, że w przypadku zadań inwestycyjnych zrealizowanych przed wejściem w życie nowej ustawy albo realizowanych w dniu jej wejścia w życie, albo rozpoczynanych w ciągu 3 miesięcy od tego dnia, podmiot realizujący zadanie inwestycyjne będzie zobowiązany złożyć do Ministra Środowiska wniosek o zatwierdzenie wskaźnika lub wskaźników zgodności w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie ustawy. Nowa ustawa przewiduje wydanie rozporządzenia ustalającego między innymi wzór wniosku o zatwierdzenie wskaźnika, jednak dotychczas akt wykonawczy nie został opublikowany.

■ Korekta i zwrot nadmiarowo wydanych uprawnień do emisji

Oprócz nowych zasad przydziału uprawnień do emisji, nowa ustawa wprowadza także mechanizm korekty przydzielanych uprawnień do emisji w przypadku znaczącego zmniejszenia zdolności produkcyjnej lub częściowego albo całkowitego zaprzestania działalności instalacji, co także będzie miało wpływ na ilość bezpłatnych uprawnień do emisji.

Korekta będzie dokonywana w oparciu o informację o działalności prowadzonej w instalacji w poprzednim roku oraz o planowanych i rzeczywistych zmianach w tym zakresie. Informacje składane przez prowadzących instalacje w terminie do 31 grudnia każdego roku będą stanowić podstawę przeliczenia przydzielonej liczby uprawnień do emisji, która zostanie wydana na rachunek operatora w kolejnym roku. Informacja o liczbie uprawnień do emisji, która zostanie wydana na rachunki operatorów w rejestrze Unii będzie ogłaszana w Biuletynie Informacji Publicznej. Mechanizm korygujący przydział dotyczy tylko instalacji innych niż produkujące energię elektryczną. Należy mieć na uwadze, że w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie nowej ustawy prowadzący instalacje są zobowiązani do przedłożenia KOBIZE corocznych informacji o planowanych i rzeczywistych zmianach zdolności produkcyjnych, zmianach poziomu działalności oraz zmianach w działaniach w instalacji za lata 2012, 2013 i 2014, chyba że obowiązek ten został spełniony przed wejściem w życie nowej ustawy. Niezłożenie informacji skutkować będzie obowiązkiem zwrotu przydzielonych uprawnień do emisji.

Dodatkowo wprowadzony został mechanizm, który ma zagwarantować zwrot nadmiarowych uprawnień. Będzie miał on zastosowanie, jeśli prowadzącemu instalację wydano większą niż należąca ilość uprawnień do emisji na skutek podania nieprawdziwych albo

błędnych informacji o działalności prowadzonej w instalacji, co spowodowało niewłaściwie zastosowanie albo niezastosowanie mechanizmu korekty przydziałów.

■ Nowe zezwolenia na emisję gazów cieplarnianych

Jednym z nowych obowiązków, który wprowadza ustawa jest obowiązek uzyskania nowego zezwolenia na emisję gazów cieplarnianych. Obowiązek ten dotyczy wszystkich prowadzących instalacje, które objęte są systemem handlu. Będą oni musieli wystąpić z wnioskiem o wydanie nowego zezwolenia na emisję gazów cieplarnianych z instalacji w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Zezwolenia wydane na podstawie ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych z 2011 r., jak i te wydane na podstawie poprzedniej ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji³ wygasną z dniem, w którym nowe zezwolenie stanie się ostateczne.

Wygaszenie dotychczasowego zezwolenia nastąpi również, jeżeli prowadzący instalację nie wystąpi w ww. terminie z wnioskiem o wydanie nowego zezwolenia. Niewystąpienie na czas o wydanie nowej decyzji wiąże się zatem z ryzykiem braku zezwolenia, czyli podstawowego dokumentu decydującego o możliwości eksploatacji instalacji, a także zatwierdzającego plan monitorowania emisji, stanowiącego podstawę do przedstawienia danych do rozliczenia emisji. Dodatkowo brak zezwolenia penalizowany jest karą pieniężną w wysokości 50 tys. zł.

Warto zwrócić uwagę, że w przypadku prowadzących instalacje, którzy uzyskali zezwolenia w specjalnym trybie określonym w art. 50 ustawy z 2011 r. -

„zezwolenia dla podmiotów podejmujących realizację instalacji, które będą wytwarzały energię elektryczną” wniosek o wydanie nowego zezwolenia należy złożyć w terminie 3 miesiące przed dniem oddania do eksploatacji instalacji.

■ Nowe zasady zarządzania rachunkami w rejestrze Unii

Nowa ustawa porządkuje krajowe przepisy dotyczące rachunków w rejestrze Unii, zgodnie z przepisami prawa UE, wynikającymi z tzw. rozporządzenia rejestrowego (rozporządzenie Komisji (UE) nr 389/2013⁴). Wymagania

”

Nowa ustawa porządkuje krajowe przepisy dotyczące rachunków w rejestrze Unii, zgodnie z przepisami prawa UE, wynikającymi z tzw. rozporządzenia rejestrowego

formalne dotyczące otwarcia rachunków wynikają wprost z przepisów tego rozporządzenia, jednak dodatkowo wprowadzone zostały krajowe przepisy, które precyzują procedurę otwarcia rachunku administrowanego przez KOBIZE.

Nowością jest wymóg miejsca zamieszkania/siedziby oraz siedziby podatkowej wnioskodawcy w kraju. Warunkiem utworzenia osobistego rachunku posiadania i rachunku obrotowego jest w przypadku osób fizycznych posiadanie miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

lub wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. W przypadku osób prawnych i jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi warunkiem jest wpis do Krajowego Rejestru Sądowego. Dodatkowo wnioskodawca musi być podatnikiem podatku od towarów i usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Obowiązek posiadania miejsca zamieszkania w kraju musi spełnić również przynajmniej jedna osoba wskazana we wniosku jako upoważniony przedstawiciel.

Powyższe wymogi muszą zostać spełnione w ciągu 12 miesięcy od wejścia w życie nowej ustawy. Ich niespełnienie skutkuje zamknięciem rachunku osobistego/obrotowego.

Nowa regulacja wprowadza wyższe opłaty za otwarcie rachunku (2000 zł w stosunku do dotychczasowej - równowartości 100 euro) i za jego prowadzenie (opłata roczna 500 zł w stosunku do dotychczasowej - równowartości 25 euro). W ciągu 30 dni od dnia wejścia w życie ustawy należy wnieść podwyższoną opłatę roczną, pod rygorem zawieszenia dostępu wszystkich upoważnionych przedstawicieli lub dodatkowych upoważnionych przedstawicieli do danego rachunku.

■ Wnioski

Biorąc po uwagę omówione powyżej zmiany, warto mieć na uwadze nowe obowiązki i terminy, w jakich należy je zrealizować, bowiem niejednokrotnie wiąże się one z dotkliwymi konsekwencjami albo sankcjami.

□

3) Dz. U. Nr 281, poz. 2784, z późn. zm.

4) Rozporządzenie Komisji (UE) nr 389/2013 z dnia 2 maja 2013 r. ustanawiające rejestr Unii zgodnie z dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, decyzjami nr 280/2004/WE i nr 406/2009/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylające rozporządzenia Komisji (UE) nr 920/2010 i nr 1193/2011 (Dz. Urz. UE L 122 z 3.5.2013, str. 1)."